CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Digital- och datorteknik

Föreläsning #15

Biträdande professor Jan Jonsson

Institutionen för data- och informationsteknik
Chalmers tekniska högskola

CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FLIS-processorn

Dataväg med pekarregister och stackpekare:

I vår sjunde, och slutliga, version av datavägen har vi fått ytterligare tre pekarregister: X, Y och SP.

Register X och Y används generellt till att referera till datastrukturer i primärminnet, t ex listor, tabeller eller köer.

Stackpekaren, SP, används som referens till en datastruktur, kallad ”stacken”, där temporära variabler och programflödesadresser lagras.

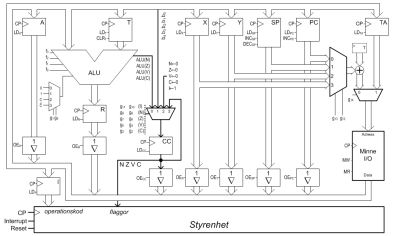

CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FLIS-processorn

OE_X, OE_Y och OE_{SP} väljer om innehållet i respektive register skall läggas ut på bussen.

LD_X, LD_Y och LD_{SP} väljer om respektive register skall uppdateras eller ej.

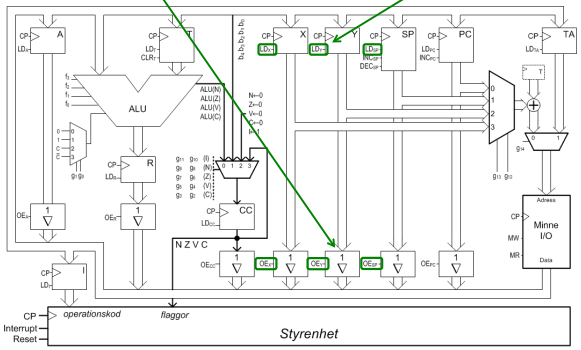

CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FLIS-processorn

Operationer på ”stacken” sker så ofta att man har speciella styrsignaler för att ändra värdet på SP.

INC_{SP} och DEC_{SP} anger om värdet i SP skall ökas resp. minskas med 1.

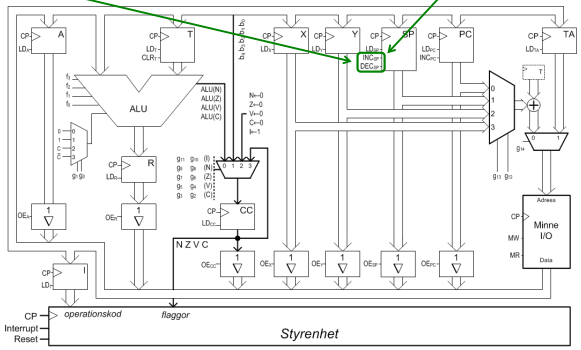

CHALMERS

g_{13} och g_{12} anger vilket av pekarregistren X, Y, SP, eller PC som adresserar minnet när g_{14} = 0.

FLIS-processorn

g_{14} anger om minnet skall adresseras via TA (g_{14}=1) eller via något av de andra pekarregistren (g_{14} = 0) .

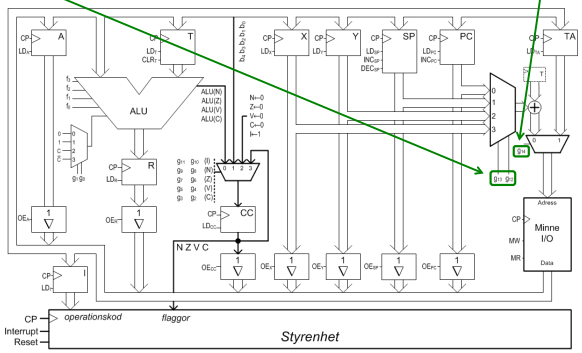

CHALMERS

Värdet 0 behövs så ofta i register T att man har en speciell styrsignal CLR_T för att nollställa registret.

FLIS-processorn

Värdet i T adderas alltid till värdet i det pekarregister (X, Y, SP eller PC) som valts med g_{13} och g_{12}.

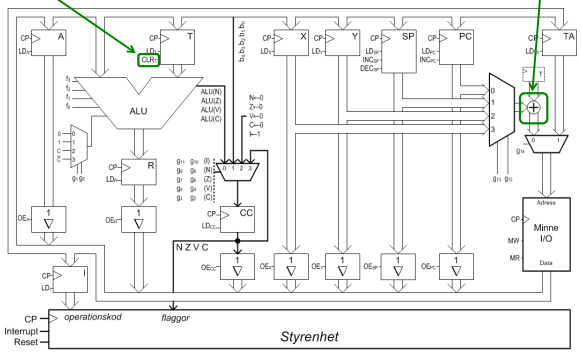

CHALMERS

FLIS-processorn

Programmerarens modell av datorn:

Operationer på datavägen ges med hjälp av ett maskinspråk, vilket är en uppsättning maskininstruktioner (binära kodord) som är avsedda att avkodas av datorn. Den, för människan, läsbara representationen av ett maskinspråk kallas assemblerspråk.

För att reducera mängden detaljer, och därmed också reducera risken för att införa fel, kan den som programmerar datorn med hjälp av maskinspråk bara direkt referera till en delmängd av datavägens register.

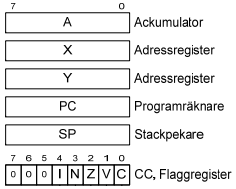

CHALMERS

FLIS-processorn

Var lagrar vi instruktionerna?

Sett från programmerarens perspektiv:

Ett datorprogram består av sekvenser av maskininstruktioner.

Maskininstruktionerna lagras i primärminnet, i enlighet med Turings/von Neumanns ”det lagrade programmets princip”.

Sett från datavägens perspektiv:

Till varje operationskod i en maskininstruktion hör en sekvens av RTN-operationer (styrsignaler).

RTN-operationerna lagras i den automatiska styrenheten, och utgör för programmeraren en icke-synlig och icke-modifierbar del av datorns hårdvara.

CHALMERS

FLIS-processorn

Den automatiska styrenhetens tre faser:

- Återställningsfas (RESET): Adressen till programmets första maskininstruktion hämtas från datorns resetvektor (minnescellen på adress FF_{16}) och lagras i PC.
- Hämtfas (FETCH): En operationskod hämtas (från den minnescell vars adress ligger i PC) och lagras i register I.
- Utförandefas (EXECUTE): Innehållet i register I (en operationskod) avkodas och den till operationskoden tillhörande sekvensen av RTN-operationer genomlöps.

Om styrenheten skall fungera som tänkt måste minnet alltså innehålla

1. adressen till första maskininstruktion i minnescellen på adress FF_{16}
2. en maskininstruktion i varje minnescell vars adress kan komma att lagras i PC

CHALMERS

FLIS-processorn

Den automatiska styrenhetens tre faser:

Sekvensnätet som realiserar styrenhetens tre faser har följande tillståndsgraf:

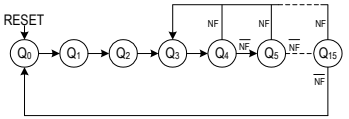

Tillstånd Q_0, Q_1 och Q_2 motsvarar RESET-fasen
Tillstånd Q_3 motsvarar FETCH-fasen
Tillstånd Q_4 … Q_{15} reserveras för de sekvenser av RTN-operationer som utförs i EXECUTE-fasen för aktuell maskininstruktion

CHALMERS

FLIS-processorn

Den automatiska styrenhetens tre faser:

Sekvensnätet som realiserar styrenhetens tre faser har följande tillståndsgraf:

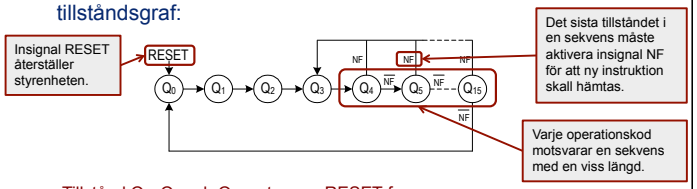

Tillstånd Q_0, Q_1 och Q_2 motsvarar RESET-fasen
Tillstånd Q_3 motsvarar FETCH-fasen
Tillstånd Q_4 … Q_{15} reserveras för de sekvenser av RTN-operationer som utförs i EXECUTE-fasen för aktuell maskininstruktion

CHALMERS

FLIS-processorn

Hur genereras styrsignalerna (RTN-operationerna)?

Styrsignalerna till datavägen genereras av ett kombinatoriskt nät som har följande insignaler:

- Tillståndssignalerna i sekvensnätet
- Innehållet i register I (= nuvarande maskininstruktionens operationskod)
- Datavägens flaggbitar

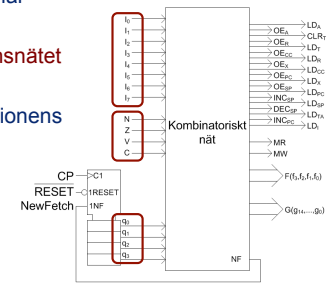

CHALMERS

FLIS-processorn

Hur genereras styrsignalerna (RTN-operationerna)?

Insignalerna till styrenhetens kombinatoriskt nät genererar i sin tur, via olika avkodare, ett antal interna generatorsignaler.

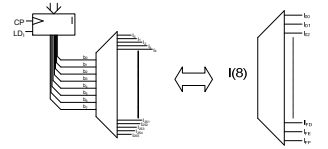

Generatorsignalerna kombineras via AND/OR-nät så att en viss styrsignal aktiveras för en viss instruktion I_x vid ett visst tillstånd Q_y.

Styrsignaler kan även aktiveras enbart för en viss kombination av flaggbitar (vid villkorliga hoppinstruktioner).

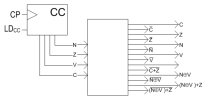

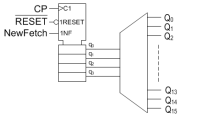

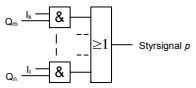

CHALMERS

FLIS-processorn

Adresseringsmetoder

En maskininstruktions adresseringmetod ges av instruktionens operationskod, och uttrycker läge (”source” & ”destination”) eller värde för instruktionens operander.

Adresseringmetoden påverkar därför

- # bytes som behövs för att lagra maskininstruktionen i minnet
- längden (# klockcykler) på den sekvens av tillstånd som maskininstruktionen utnyttjar i styrenhetens EXECUTE-fas

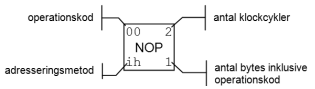

CHALMERS

Se sidan 11 i "Instruktionslista för FLISP"

00 2 1 NOP inh	10 3 1 PSHA inh	20 5 1 BSR rel	30 3 1 STX ix	40 3 1 STX ix	50 3 1 STX ix	60 3 1 STX ix	70 3 1 STX ix	80 3 1 STX ix	90 2 1 LDX im	A0 3 1 LDX ix	B0 3 1 LDX ix	C0 3 1 LDX ix	D0 3 1 LDX ix	E0 2 1	F0 3 1 LDA ix
01 4 1 ANDCC im	11 3 1 PSHX inh	21 4 1 BRA rel	31 3 1 STY ix	41 3 1 STY ix	51 3 1 STY ix	61 3 1 STY ix	71 3 1 STY ix	81 3 1 STY ix	91 2 1 LDY im	A1 3 1 LDY ix	B1 3 1 LDY ix	C1 3 1 LDY ix	D1 3 1 LDY ix	E1 2 1	F1 3 1 LDA ix
02 4 1 ORCC im	12 3 1 PSHY inh	22 4 1 BMI rel	32 3 1 STSP ix	42 3 1 STSP ix	52 3 1 STSP ix	62 3 1 STSP ix	72 3 1 STSP ix	82 3 1 LDSP im	92 2 1 LDSP dir	A2 3 1 LDSP ix	B2 3 1 LDSP ix	C2 3 1 LDSP ix	D2 3 1 LDSP ix	E2 3 1 STA ix	F2 3 1 LDA ix
03	13 3 1 PSHCC inh	23 4 1 BPL rel	33 2 1 JMP ix	43 2 1 RTS inh	53 4 1 JMP ix	63 4 1 JMP ix	73 4 1 JMP ix	83 4 1 SBCA im	93 3 1 SBCA dir	A3 3 1 SBCA ix	B3 3 1 SBCA ix	C3 3 1 SBCA ix	D3 3 1 SBCA ix	E3 3 1 STA ix	F3 3 1 LDA ix
04	14 3 1 PULA inh	24 4 1 BEQ rel	34 4 1 JSR ix	44 6 1 RTI inh	54 4 1 JSR ix	64 4 1 JSR ix	74 4 1 JSR ix	84 4 1 SUBA im	94 3 1 SUBA dir	A4 3 1 SUBA ix	B4 3 1 SUBA ix	C4 3 1 SUBA ix	D4 3 1 SUBA ix	E4 3 1 STA ix	F4 3 1 LDA ix
05	15 3 1 PULX inh	25 4 1 BNE rel	35 4 1 CLR ix	45 3 1 CLR inh	55 3 1 CLR ix	65 3 1 CLR ix	75 3 1 CLR ix	85 4 1 ADCA im	95 3 1 ADCA dir	A5 3 1 ADCA ix	B5 3 1 ADCA ix	C5 3 1 ADCA ix	D5 3 1 ADCA ix	E5 3 1 STA ix	F5 3 1 LDA ix
06 3 1 NEGA inh	16 3 1 PULY inh	26 4 1 BVS rel	36 4 1 NEG ix	46 3 1 NEG inh	56 3 1 NEG ix	66 3 1 NEG ix	76 3 1 NEG ix	86 4 1 NEG im	96 3 1 ADDA dir	A6 3 1 ADDA ix	B6 3 1 ADDA ix	C6 3 1 ADDA ix	D6 3 1 ADDA ix	E6 3 1 STA ix	F6 3 1 LDA ix
07 3 1 INCA inh	17 3 1 PULCC inh	27 4 1 BVC rel	37 4 1 INC ix	47 3 1 INC inh	57 3 1 INC ix	67 3 1 INC ix	77 3 1 INC ix	87 4 1 INC im	97 3 1 CMPA dir	A7 3 1 CMPA ix	B7 3 1 CMPA ix	C7 3 1 CMPA ix	D7 3 1 CMPA ix	E7 3 1 STA ix	F7 3 1 LDA ix
08 3 1 DECA inh	18 2 1 TFR A,C inh	28 4 1 BCS rel	38 4 1 DEC ix	48 3 1 DEC inh	58 3 1 DEC ix	68 3 1 DEC ix	78 3 1 DEC ix	88 4 1 BITA im	98 3 1 BITA dir	A8 3 1 BITA ix	B8 3 1 BITA ix	C8 3 1 BITA ix	D8 3 1 BITA ix	E8 3 1 STA ix	F8 3 1 LDA ix
09 2 1 TSTA inh	19 2 1 TFR C,A inh	29 4 1 BCC rel	39 3 1 TST ix	49 3 1 TST inh	59 3 1 TST ix	69 3 1 TST ix	79 3 1 TST ix	89 3 1 ANDA im	99 3 1 ANDA dir	A9 3 1 ANDA ix	B9 3 1 ANDA ix	C9 3 1 ANDA ix	D9 3 1 ANDA ix	E9 3 1 STA ix	F9 3 1 LDA ix
0A 3 1 COMA inh	1A 2 1 TFR X,Y inh	2A 4 1 BHI rel	3A 4 1 COM ix	4A 4 1 COM inh	5A 4 1 COM ix	6A 4 1 COM ix	7A 4 1 COM ix	8A 4 1 ORA im	9A 3 1 ORA dir	AA 3 1 ORA ix	BA 3 1 ORA ix	CA 3 1 ORA ix	DA 3 1 ORA ix	EA 3 1 STA ix	FA 3 1 LDA ix
0B 3 1 LSLA inh	1B 2 1 TFR Y,X inh	2B 4 1 BLS rel	3B 4 1 LSL ix	4B 4 1 LSL inh	5B 4 1 LSL ix	6B 4 1 LSL ix	7B 4 1 LSL ix	8B 4 1 EORA im	9B 3 1 EORA dir	AB 3 1 EORA ix	BB 3 1 EORA ix	CB 3 1 EORA ix	DB 3 1 EORA ix	EB 3 1 STA ix	FB 3 1 LDA ix
0C 3 1 LSRA inh	1C 2 1 TFR X,S inh	2C 4 1 BGT rel	3C 4 1 LSR ix	4C 4 1 LSR inh	5C 4 1 LSR ix	6C 4 1 LSR ix	7C 4 1 LSR ix	8C 4 1 CMPX im	9C 3 1 CMPX dir	AC 3 1 CMPX ix	BC 3 1 CMPX ix	CC 3 1 LEAX ix	DC 3 1 LEAX ix	EC 3 1 STA ix	FC 3 1 LDA ix
0D 3 1 ROLA inh	1D 2 1 TFR S,X inh	2D 4 1 BGE rel	3D 4 1 ROL ix	4D 4 1 ROL inh	5D 4 1 ROL ix	6D 4 1 ROL ix	7D 4 1 ROL ix	8D 4 1 CMPY im	9D 3 1 CMPY dir	AD 3 1 CMPY ix	BD 3 1 CMPY ix	CD 3 1 LEAY ix	DD 3 1 LEAY ix	ED 3 1 STA ix	FD 3 1 LDA ix
0E 3 1 RORA inh	1E 2 1 TFR Y,S inh	2E 4 1 BLE rel	3E 4 1 ROR ix	4E 4 1 ROR inh	5E 4 1 ROR ix	6E 4 1 ROR ix	7E 4 1 ROR ix	8E 4 1 CMPSP im	9E 3 1 CMPSP dir	AE 3 1 CMPSP ix	BE 3 1 CMPSP ix	CE 3 1 LEASP ix	DE 3 1 LEASP ix	EE 3 1 STA ix	FE 3 1 LDA ix
0F 3 1 ASRA inh	1F 2 1 TFR S,Y inh	2F 4 1 BLT rel	3F 4 1 ASR ix	4F 4 1 ASR inh	5F 4 1 ASR ix	6F 4 1 ASR ix	7F 4 1 ASR ix	8F 4 1 EXG A,C inh	9F 3 1 EXG X,Y inh	AF 3 1 EXG X,S inh	BF 3 1 EXG Y,S inh	CF	DF	EF	FF

CHALMERS

FLIS-processorn

Adresseringsmetoder (se Instruktionslista för FLISP sid. 5-8)

Inherent

Information om operandens nya värde anges av själva operationskoden.

T ex: CLA 0 → A

INCA A + 1 → A

Immediate

Operandens värde anges av instruktionens operandinfo.

T ex: LDA #$FF FF_{16} → A

CHALMERS

FLIS-processorn

Adresseringsmetoder (se Instruktionslista för FLISP sid. 5-8)

Absolute (kallas ibland ”direct”)

Operandens, eller hoppdestinationens, läge i primärminnet (den s k effektivadressen, EA) anges av instruktionens operandinfo.

T ex: LDA $FF $M(FF_{16}) \rightarrow A$

JMP $58 $58_{16} \rightarrow PC$

Indirect

I denna adresseringmod (som dock ej finns på FLISP) anger operandinfo en adress i primärminnet där effektivadressen kan hämtas.

CHALMERS

FLIS-processorn

Adresseringsmetoder (se Instruktionslista för FLISP sid. 5-8)

PC relative

EA utgörs av PC-registrets nuvarande värde plus en offset (i 2-komplementform). Värdet på offset anges av operandinfo.

T ex: BRA L1

Egentligen lyder instruktionen:

’BRA offset’ där offset = { EA för L1 } – { värde i register PC }

Genom att ange hoppdestinationen relativt PC-registret kan programkoden placeras på godtycklig plats i minnet, s k positionsoberoende kod.

CHALMERS

FLIS-processorn

Adresseringsmetoder (se Instruktionslista för FLISP sid. 5-8)

Register indirect

EA utgörs av en basadress plus en eventuell offset (i 2-komplementform). Varifrån basadress och offset hämtas anges av instruktionens operationskod och operandinfo.

Ett av registren X, Y och SP måste ingå i beräkningen av EA. Dessutom kan en konstant (för X, Y och SP) eller innehållet i register A (för X och Y) ingå.

CHALMERS

FLIS-processorn

Adresseringsmetoder (se Instruktionslista för FLISP sid. 5-8)

Register indirect (forts.)

Ett av registren X, Y och SP måste ingå i beräkningen av EA. Dessutom kan en konstant (för X, Y och SP) eller innehållet i register A (för X och Y) ingå.

Exempel:

STA 2,X	EA = { värde i register X } + 2 ; A → M(EA)
LDSP A,Y	EA = { värde i register Y } + { värde i register A } ; M(EA) → SP
LEASP -8,SP	EA = { värde i register SP } – 8 ; EA → SP
JMP 0,X	EA = { värde i register X } + 0 ; EA → PC

CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FLIS-processorn

Adresseringsmetoder (se Instruktionslista för FLISP sid. 5-8)

Register indirect (forts.)

Observera att såväl ett register som en konstant kan utgöra basadress.

Exempel:

LDA $80,X	basadress = { konstanten 80_{16} } ; offset = { värde i register X }
LEAX A,Y	basadress = { värde i register A } ; offset = { värde i register Y }
LEASP -8,SP	basadress = { värde i register SP } ; offset = { konstanten -8 }